

Потенціал і розвиток підприємства (назва навчальної дисципліни)

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета - засвоєння понятійного апарату, методології і прикладного інструментарію оцінювання ринкової вартості потенціалу підприємства та його структурних елементів; набуття знань про закономірності, принципи та особливості формування, розвитку, конкурентоспроможності потенціалу підприємства як збалансованого інтегрального утворення.

Завданнями вивчення дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» є оволодіння новітніми засобами ефективного формування потенціалу підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності; знаннями і практичними навичками оцінної діяльності як складової управління розвитком потенціалу підприємства.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- новітні методи й засоби ефективного формування потенціалу підприємства; забезпечення його конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання;
- основні положення розрахунків ринкової вартості земельних ділянок, будівель, споруд та інших складових нерухомості.

вміти: оцінювати потенціал підприємства за окремими різновидами ресурсів (трудовий, капітальний, інформаційний, науковий) та їх поєднань у техніко-технологічних системах виробництва продукції.

2. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства. Поняття терміну „потенціал”. Потенціал як економічна категорія. Модель потенціалу підприємства. Класифікація видів потенціалу. Основні риси класифікації потенціалу підприємства. Підходи до структуризації потенціалу підприємства: блочно-модульна та функціональна. Об’єктні та суб’єктні складові потенціалу.

2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства. Методологічні основи використання графоаналітичної технології для дослідження потенціалу сучасних підприємств. Функціональна класифікація бізнесу як передумова побудови графоаналітичних моделей потенціалу підприємств: 1) виробництво, розподіл і збут продукції; 2) організаційна структура та менеджмент; 3) маркетинг; 4) фінанси. Критерії та показники аналізу кожного функціонального блоку бізнесу. Алгоритм графоаналітичної оцінки потенціалу підприємства. Методика інтерпретації результатів графоаналітичного дослідження.

3. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель. Основні принципи господарювання. Держава, ринкова економіка і створення умов. Зовнішня торговельна політика підприємства. Цикли, кризи і прогнози у функціонуванні підприємства. Корпорація виробничих систем (холдинги та фінансові групи). Аналітика економічної діяльності підприємства. Податкова система держави.

4. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства. Потенціал підприємства як економічна система. Ресурсна концепція, функціональна, ресурсно-цільова. Формування потенціалу підприємства. Властивості економічної системи. Цілісність. Взаємозв’язок і взаємодія. Ефект енергії. Паретоефективність. Складність. Комунікативність.

Ієрархічність. Можливість опису системи. Здатність до розвитку. Альтернативність форм функціонування розвитку. Пріоритет інтересів системи більш високого рівня. Пріоритет якості. Потужність. Процес формування потенціалу. системний підхід. Маркетинговий підхід. Функціональний підхід. Відтворювальний підхід. Інноваційний підхід. Нормативний підхід. Комплексний підхід. Інтеграційний підхід. Динамічний підхід. Оптимізаційний підхід. Адміністративний підхід. Поведінковий підхід. Ситуаційний підхід. структурний підхід. Зовнішні та внутрішні фактори та передумови формування та розвитку потенціалу підприємства. Особливості формування потенціалу підприємств залежно від специфіки підприємницької діяльності.

5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства. Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Поняття. Особливості конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Основні рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства: критеріальні, експертні, графічні, математичні, логістичні, одномоментні, стратегічні, індикаторні, матричні. Діагностика конкурентних сил. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

6. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства. Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки. Властивості підприємства: корисність для покупця, витратність на створення. Специфічні особливості підприємства. Механізм процесу оцінки підприємства згідно чинного законодавства. Поняття вартості та її модифікації. Види вартості за цілями оцінки: споживча, інвестиційна, спеціальна, страхова, заставна, оподатковувана, утилізаційна. Принципи оцінки потенціалу підприємства: група принципів, пов'язаних з уявленням власника про майно, група принципів, пов'язаних з експлуатацією майна, група принципів, пов'язаних з ринковим середовищем, принцип найбільш ефективного використання.

7. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства. Загальна характеристика методичного інструментарію оцінки вартості потенціалу підприємства. Часова оцінка грошових потоків: майбутня вартість одиниці (вкладу), поточна вартість одиниці (дисконтування), поточна вартість аннуїтету. Класифікація методів оцінки підприємства та його потенціалу. Ієрархія чинників, що формують вартість об'єкта оцінки. Вартість потенціалу підприємства згідно з витратними позиціями. Основні методичні підходи до оцінки вартості потенціалу підприємства: доходний підхід (ставка дисконту, ставка капіталізації), порівняльний підхід, майновий підхід. Класифікаційна характеристика інформації, яка приймає участь в оцінці потенціалу підприємства

8. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд. Особливості нерухомого майна як об'єкта оцінки. Поняття нерухомого майна. Земля як засіб виробництва. Будинки та споруди як об'єкти нерухомого майна. Порядок організації грошової оцінки землі по Україні. Оцінка вартості землі: капіталізація чистого операційного або рентного доходу, зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок, врахування витрат на земельні поліпшення, метод залишку для землі, метод середньозваженого коефіцієнта капіталізації, метод розбивки земельної ділянки. Оцінка вартості будівель і споруд: метод капіталізації доходів, метод дисконтова них грошових потоків (вартість реверсії). Витратний підхід. Відновлювана вартість. Вартість заміщення (метод кошторисного розрахунку, метод питомих витрат, по елементний метод). Сукупний знос: фізичний знос, функціональний знос, зовнішній знос. Метод „строку життя” (фізичне життя, економічне життя, ефективний вік, термін економічного життя). метод розбивки. Порівняльний підхід. Метод порівняння продажів. Поправки. Метод валового рентного мультиплікатора.

9. Оцінка ринкової вартості машин і обладнання. Об'єкт, цілі та особливості оцінки машин і обладнання. Інвентарний об'єкт. Особливості оцінки. Класифікація об'єктів: силові та робочі машини й обладнання, енергетичне обладнання, інформаційне обладнання, транспортні засоби, виробничий і господарський інвентар. Методичні підходи до оцінки

машин: доходний підхід, витратний підхід, метод розрахунку за ціною однорідного об'єкта, метод по елементного (по агрегатного) розрахунку, індексний (трендовий) метод, метод розрахунку вартості за укрупненими нормативами, метод ринкових порівнянь.

10. Нематеріальні активи та методи їх оцінювання. Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства. інтелектуальна власність. Майнові права. Відкладені, або відстрочені, витрати. Гудвіл. Класифікація нематеріальних активів за правовою ознакою. класифікація нематеріальних активів за ознакою цілісності. Роль, значення та характер участі нематеріальних активів у господарській діяльності підприємства. Особливості оцінки вартості нематеріальних активів. Методологія оцінки нематеріальних активів підприємства: доходний підхід, витратний підхід, ринковий підхід.

11. Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання. Сутність та аналітична характеристика кадрового потенціалу підприємства. Трудові ресурси. Персонал. Трудовий потенціал. Стадії перетворення трудових ресурсів організації в робочу силу. Видові прояви трудового потенціалу – за рівнем агрегованості оцінок, за спектром охоплення можливостей, за характером участі у виробничо-господарському процесі, за місцем у соціально-економічній системі підприємства. Особливості вартісної оцінки кадрового потенціалу. Ефективність використання кадрового потенціалу.

12. Оцінювання вартості бізнесу. Необхідність, особливості та методичні підходи до оцінки вартості бізнесу: доходний підхід, порівняльний (ринковий) підхід, майновий підхід. Методи доходного підходу оцінки вартості бізнесу: методи, засновані на прогнозах грошових потоків, методи, засновані на „надприбутку». Технологія застосування порівняльного підходу до оцінки вартості підприємства. Майнові методи оцінки вартості бізнесу.

13. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства. Особливості оцінки потенціалу підприємства для моніторингу поточних можливостей. Етапи організації процесу моніторингу поточних можливостей. Спеціальні випадки застосування оцінки підприємства(бізнесу).

14. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови. Сучасні концепції розвитку підприємства. Моделі розвитку підприємства. Реінженіринг господарського розвитку підприємства. Формування стратегій розвитку підприємства. Функціональна стратегія. Маркетингова стратегія. Виробнича стратегія.

15. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу. Етапи оцінки потенціалу розвитку. Інноваційна діяльність підприємства. Специфічні методи відновлення потенціалу. Гнучкість виробничої системи підприємства. Адаптованість підприємства. Потенціал гнучкості технологій.

3. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1.	Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	4
2.	Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства	2
3.	Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель	4
4.	Особливості формування виробничого потенціалу підприємства	2
5.	Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	4
6.	Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства.	2
7.	Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства	4
8.	Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	2
9.	Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд	2
10.	Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання	2

11.	Нематеріальні активи та методи їх оцінювання	2
12.	Трудовий потенціалу підприємства та його оцінювання.	2
13.	Оцінювання вартості бізнесу.	2
14.	Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.	2
15.	Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	2

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1.	Сутнісна характеристика потенціалу підприємства. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства	2
2.	Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства	2
3.	Конкурентоспроможність потенціалу підприємства. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	2
4.	Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	2
5.	Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд. Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання	2
6.	Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання	2
7.	Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання	2
8.	Оцінювання вартості бізнесу	2
9.	Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	2
10.	Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови	2
11.	Методичні підходи до визначення резервів розвитку	2

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка до аудиторних занять	20
2.	Підготовка до контрольних заходів	20
3.	Виконання курсового проекту або роботи	
4.	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	35
	Економічна сутність моделі п'яти сил конкуренції М. Портера	6
	Застосування SWOT-аналізу у визначенні потенціалу підприємства	6
	Потенціал розвитку продукції виробничого призначення	6
	Критерії вибору аналогів для оцінки акціонерного бізнесу	6
	Стратегії розвитку підприємства	6
	Система інноваційного управління підприємством	5
5.	Підготовка до екзамену	30
	Усього	105

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методами контролю успішності студентів є: усний контроль, письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки.